

TILINTARKASTUSPÖYTÄKIRJA

Lahden kaupungin tilikauden 1.1.-31.12.2022 tilintarkastajina esitämme tilintarkastuslain 3 luvun 7 §:n ja kuntalain 123.3§:n tarkoittamana **tilintarkastuspöytäkirjana kaupunginhallitukselle seuraavaa:**

Konsernivalvonta

Kaupunkikonserniin kuuluvan tytäryhteisön Kiinteistö Oy Lahden siltavoudin tilinpäätöksiä ei ole kirjanpitolain 3. luvun ja 7 §:n mukaisesti allekirjoitettu vuodesta 2020 asti, eikä ole toimitettu tilintarkastajalle tilintarkastuksia varten useista kehotuksista huolimatta. Tämän vuoksi kaupungin konsernivalvonta ei ole järjestetty asianmukaisesti.

Sisäinen valvonta

Taloushallinnon prosesseissa (maksuliikenne, ostolaskut ja tilinpäätöksen laatiminen) havaittiin puutteita (tilintarkastuksen väliraportti 7.12.2022). Suositellaan ISAE 3402 -varmennusraportin toteuttamista kaupungin taloushallinnon palveluista vastaavassa Provincia Oy:ssä.

Tietohallinnon tarkastushavaintojen osalta aiemmin annetulla tilintarkastuspöytäkirjalla (14.2.2023) esitetyt puutteet tietohallinnon riskienhallintamenettelyissä ovat edelleen ajankohtaisia.

Hankintojen tarkastuksen tavoitteena on ollut varmistua kaupungin hankintojen lainmukaisuudesta. Hankintojen tarkastuksen havainnot ovat täsmentyneet aiemman pöytäkirjan antamisen jälkeen.

Tarkastuksen perusteella

- 3, 163 milj. euron hankinnoissa voidaan katsoa hankintalain säännöksiä noudatetun (ISKU Interior Oy 1163t€, UniSport Infra Oy 891t€, Siivouspalvelu Trinomi Oy 304t€, Vihervarikko Oy 271 t€, Elämys Travel Oy 172 t€, Motor Oü 147t€, Innofactor Oy 45t€, Visma Enterprise Oy 170t€)
- 2,034 milj. euron hankinnoissa ei voida katsoa hankintalain säännöksiä noudatetun (Kuljetus- ja maansiirtoliike Timonen Oy 663t€, Trimble Solutions Oy 486t€, Crayon Oy 278t€, Loihde Trust Oy 239t€, Visma Enterprise Oy 148t€, Innofactor Oy 220t€)

Perustelut:

- Kuljetus- ja maansiirtoliike Timoselta tehty hankinnat (Sarvikadun vesihuollon ja katujen saneeraus) oli tehty ilman kilpailutusta. Yhteistyösopimus erityisalojen hankintalain normaalia korkeampien kilpailutuksen kynnyksarvojen alla toimivan kaupungin tytäryhtiön Lahti Aqua Oy:n kanssa ei ole peruste kilpailuttamatta jättämiselle. Hankintalain 2 luvun 10 §:ssä säädetään poikkeuksesta hankintalain soveltamiselle vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen hankintojen osalta. Kyseessä olevaa hankintaa ei ole tehty niiden toimintaa varten, joten hankinta olisi tullut tehdä hankintalain mukaisesti. Hankinnassa ei voida katsoa noudatetun hankintalain säännöksiä.
- Loihde Trust Oy:ltä tehtyjä hankintoja (kameravalvontapalvelut) ei ole kilpailutettu. Hankinnoissa ei voida katsoa noudatetun hankintalain säännöksiä.
- Visma Enterprise Oy:ltä tehty hankinnat (InSchool-järjestelmäkokonaisuus) on tehty suorahankintana, jonka perusteena on vuonna 2017 ollut hankintalain 40§, kohta 4 (sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen

vuoksi). Kuitenkaan vuoden 2017 kiireellä ei voida perustella vuoden 2022 suorahankintaa. Hankinnassa ei voida katsoa noudatetun hankintalain säännöksiä.

- 2022 Innofactor Oy on laskuttanut prosessimoottorin toteutuksesta 65 t€. Hankinnan tekeminen suorahankintana ilman perusteltua viranhaltija-/hankintapäätöstä ei ole hankintalain vaateiden mukaista. Asiakkuudenhallintajärjestelmä Microsoft Dynamics365:n pilotointi on hankittu 2016. Pilotointi on jäänyt pysyvään käyttöön. Hankintaa ei ole hankintalain vaateiden mukaisesti kilpailutettu, eikä siitä ole tehty viranhaltija-/hankintapäätöstä (vuonna 2022 kustannukset 41 t€). Innofactor Oy:ltä on hankittu asian- ja dokumentinhallintajärjestelmä Dynasty 10. Vuonna 2019 tehdyn viranhaltija-/hankintapäätöksen ja sen perustana olevan tarjousvertailun perusteella asian- ja dokumentinhallintajärjestelmä Dynasty 10:n kustannukset hankinnan 4. vuonna, eli vuonna 2022, ovat 45 t€. Muiden Dynasty10-järjestelmään liittyvien vuonna 2022 toteutuneiden kustannusten hankintalain vaateiden mukaisuudesta ei toimitettujen dokumenttien perusteella pystytty varmistumaan, minkä vuoksi hankinnassa ei voida katsoa noudatetun hankintalain säännöksiä.
- Trimble solutions Oy:ltä tehdyistä hankinnoista (paikkatietojen ylläpito- ja tietopalvelukokonaisuus) ei tarkastukselle toimitettu kilpailutus- /hankintadokumentaatiota, joten hankinnoissa ei voida katsoa noudatetun hankintalain säännöksiä.
- Crayon Oy:ltä tehtyjen hankintojen (Microsoft-lisenssit ja Azure-palvelut) tulisi pohjautua Hanselin puitesopimukseen. Kuitenkaan dokumentteja puitesopimukseen liittymisestä (viranhaltija-/hankintapäätös, Lahden kaupungin ja Hanselin välinen sopimus) ei ole toimitettu tarkastuksen nähtäväksi, minkä vuoksi hankinnassa ei voida katsoa noudatetun hankintalain säännöksiä.

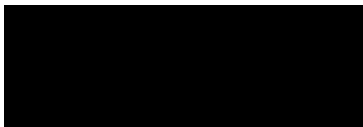
Kaiken kaikkiaan tarkastetuista hankinnoista noin kahden viidesosan osalta hankintalain säännösten noudattamisesta ei saatujen dokumenttien perusteella pystytty varmistumaan. Lisäksi todetaan, että useista tehdyistä hankinnoista puuttui hankintapäätös (esimerkiksi Kuljetus- ja maansiirtoliike Timoselta hankittu Sarvikadun vesihuollon ja katujen saneeraus sekä Crayonilta hankittu Microsoft EAS -tilaus). Usein hankintapäätöksistä puuttui ennakoitu arvo. Suorahankintapäätöksistä puuttui suorahankinnan perustelut, tai suorahankinnan perustelut olivat virheelliset. Kaupungin hallintosääntö määrää hankintavaltuuksista epäselvästi ja heikosti, mahdollistaen useille viranhaltijoille rajattomat hankintavaltuudet.

Tilikauden 2022 tilintarkastuksen havainnoista johtuen tilikauden 2023 tilintarkastuksessa tullaan suorittamaan taloushallinnon, tietohallinnon ja hankintatoimen prosessien seurantatarkastus. Lisäksi haluamme tuoda riskinä esiin, että hankintalain säännösten noudattamatta jättäminen saattaa johtaa hankintalain 16. luvun mukaisiin seuraamuksiin.

Taloushallinnon, tietohallinnon ja hankintatoimen prosesseissa havaituista sisäisen valvonnan riskin muodostavista puutteista huolimatta kaupungin sisäinen valvonta katsotaan olennaisilta osin asianmukaisesti järjestetyksi.

Lahdessa 30. toukokuuta 2023

TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy

Jukka Vuorio
JHT, HT

TIEDOKSI

- Tarkastuslautakunta
- Kaupunginjohtaja
- Talousjohtaja
- Konsernipalvelujohtaja
- Tietohallintojohtaja
- Kaupunkikehitysjohtaja
- Kaupunginsihteeri
- Lahden kaupungin kirjaamo